

ZARYS FINANSÓW PUBLICZNYCH I PRAWA FINANSOWEGO

redakcja naukowa Wanda Wójtowicz

Andrzej Gorgol, Artur Kuś, Paweł Smoleń, Marek Tyrakowski
Katarzyna Wojewoda-Buraczyńska, Wanda Wójtowicz

SERIA AKADEMICKA

WYDANIE **9**

ZARYS FINANSÓW PUBLICZNYCH I PRAWA FINANSOWEGO

redakcja naukowa Wanda Wójtowicz

Andrzej Gorgol, Artur Kuś, Paweł Smoleń, Marek Tyrakowski
Katarzyna Wojewoda-Buraczyńska, Wanda Wójtowicz

SERIA AKADEMICKA

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

9

Stan prawny na 31 sierpnia 2020 r.

Recenzent
Prof. dr hab. Andrzej Gomułowicz

Wydawca
Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący
Kinga Zając

Opracowanie redakcyjne
Trzy kropki Joanna Maź

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegat przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2020
© Copyright by Wanda Wojtowicz, Andrzej Gorgol, Artur Kuś, Paweł Smoleń,
Katarzyna Wojewoda-Buraczyńska, Marek Tyrakowski

ISBN 978-83-8187-997-2
9. wydanie

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Przedmowa	13
Rozdział I	
Pojęcie finansów publicznych i prawa finansowego (<i>W. Wójtowicz</i>)	15
§ 1. Pojęcie finansów publicznych	15
§ 2. Funkcje finansów publicznych	18
§ 3. Pojęcie i charakter prawa finansowego	21
§ 4. Źródła prawa finansowego	25
Pytania kontrolne	27
Podstawowe akty prawne	28
Wybrana literatura przedmiotu	28
Rozdział II	
Podstawowe zagadnienia ustawy o finansach publicznych	30
§ 1. Pojęcia podstawowe (<i>W. Wójtowicz</i>)	30
§ 2. Zasady publicznej gospodarki finansowej (<i>W. Wójtowicz</i>)	41
§ 3. Formy funkcjonowania jednostek sektora finansów publicznych (<i>A. Gorgol</i>)	43
§ 4. Fundusze celowe (<i>A. Gorgol</i>)	72
Pytania kontrolne	83
Podstawowe akty prawne	86
Wybrana literatura przedmiotu	87
Rozdział III	
Podstawy prawa budżetowego i gospodarki budżetowej państwa (<i>W. Wójtowicz</i>)	89
§ 1. Pojęcie i charakter budżetu	89
§ 2. Zasady budżetowe	93
§ 3. Treść budżetu państwa	99
§ 4. Podstawowe kwestie procedury budżetowej	106
Pytania kontrolne	111
Podstawowe akty prawne	113
Wybrana literatura przedmiotu	114

Rozdział IV**Ogólna charakterystyka gospodarki finansowej jednostek**

samorządu terytorialnego (<i>M. Tyrakowski</i>)	115
§ 1. Istota samorządu terytorialnego	115
§ 2. Podstawy prawne finansowania zadań jednostek samorządu terytorialnego	117
§ 3. Zadania jednostek samorządowych	120
§ 4. Źródła dochodów budżetu samorządu gminy	124
§ 5. Źródła dochodów budżetu samorządu powiatu i województwa	133
§ 6. Wydatki jednostek samorządowych	138
§ 7. Procedura budżetowa na szczeblu samorządu terytorialnego	141
§ 8. Nadzór nad działalnością finansową jednostek samorządowych	148
Pytania kontrolne	151
Podstawowe akty prawne	152
Wybrana literatura przedmiotu	152

Rozdział V

Elementy teorii podatku (<i>W. Wójtowicz</i>)	154
§ 1. Pojęcie podatku i jego charakter	154
§ 2. Elementy struktury podatku	156
§ 3. Funkcje podatku	166
§ 4. System podatkowy i jego zasady	168
Pytania kontrolne	175
Podstawowe akty prawne	177
Wybrana literatura przedmiotu	177

Rozdział VI

Zobowiązania podatkowe i postępowanie podatkowe (<i>A. Gorgol</i>)	178
§ 1. Pojęcie obowiązku podatkowego i zobowiązania podatkowego	178
§ 2. Powstawanie zobowiązań podatkowych	182
§ 3. Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe	188
§ 4. Zabezpieczenie zobowiązań podatkowych	208
§ 5. Wygasanie zobowiązań podatkowych	219
§ 6. Postępowanie podatkowe jako szczególny rodzaj postępowania administracyjnego	235
Pytania kontrolne	239
Podstawowe akty prawne	242
Wybrana literatura przedmiotu	242

Rozdział VII

Podatki państwowe	244
§ 1. Podatek od towarów i usług (<i>A. Gorgol</i>)	244
§ 2. Podatek akcyzowy (<i>A. Gorgol</i>)	263
§ 3. Podatek od gier (<i>A. Gorgol</i>)	278
§ 4. Podatek od wydobycia niektórych kopaliny (<i>A. Gorgol</i>)	283
§ 5. Specjalny podatek węglowodorowy (<i>A. Gorgol</i>)	286
§ 6. Podatek od sprzedaży detalicznej (<i>K. Wojewoda-Buraczyńska</i>)	290
§ 7. Podatek od niektórych instytucji finansowych (<i>K. Wojewoda-Buraczyńska</i>)	292

§ 8. Podatek dochodowy od osób fizycznych (<i>W. Wójtowicz</i>)	293
1. Ogólna charakterystyka podatku	293
2. Podmiotowy zakres opodatkowania	294
3. Przedmiot podatku	296
4. Koszty uzyskania przychodu	299
5. Podstawa opodatkowania	303
6. Skale i stawki podatkowe	306
7. Pobór podatku dochodowego	310
8. Uprozczone formy opodatkowania	311
§ 9. Podatek dochodowy od osób prawnych (<i>W. Wójtowicz</i>)	313
1. Ogólna charakterystyka podatku	313
2. Zakres podatku	314
3. Wymiar podatku	317
4. Pobór podatku	319
§ 10. Podatek tonażowy (<i>K. Wojewoda-Buraczyńska</i>)	320
§ 11. Podatek od produkcji okrętowej (<i>K. Wojewoda-Buraczyńska</i>)	324
Pytania kontrolne	326
Podstawowe akty prawne	332
Wybrana literatura przedmiotu	333

Rozdział VIII

Podatki samorządowe	336
§ 1. Podatek od spadków i darowizn (<i>M. Tyrakowski</i>)	336
§ 2. Podatek rolny (<i>P. Smoleń</i>)	345
§ 3. Podatek leśny (<i>P. Smoleń</i>)	353
§ 4. Karta podatkowa (<i>K. Wojewoda-Buraczyńska</i>)	355
§ 5. Podatek od czynności cywilnoprawnych (<i>M. Tyrakowski</i>)	359
§ 6. Podatek od nieruchomości (<i>P. Smoleń</i>)	363
§ 7. Podatek od środków transportowych (<i>K. Wojewoda-Buraczyńska</i>)	366
Pytania kontrolne	369
Podstawowe akty prawne	371
Wybrana literatura przedmiotu	372

Rozdział IX

Opłaty (<i>M. Tyrakowski</i>)	373
§ 1. Pojęcie, funkcje i klasyfikacja opłat	373
§ 2. Opłata skarbową	376
§ 3. Opłaty lokalne	378
§ 4. Inne opłaty	383
Pytania kontrolne	390
Podstawowe akty prawne	391
Wybrana literatura przedmiotu	392

Rozdział X

Podstawy prawa celnego (<i>A. Kuś</i>)	393
§ 1. Pojęcie, charakter, zasady i funkcje prawa celnego	393
§ 2. Etapy rozwoju prawa celnego w Polsce	398

§ 3. Zarys prawa celnego Unii Europejskiej	400
§ 4. Pojęcie i rodzaje ceł oraz należności celnych	408
§ 5. Podstawowe instytucje i pojęcia prawa celnego	414
§ 6. Dług celny	420
§ 7. Wprowadzenie towarów na obszar celny Unii Europejskiej	426
§ 8. Procedury celne	432
§ 9. Organy celne i zarys postępowania w sprawach celnych	444
§ 10. System zwolnień celnych	453
Pytania kontrolne	458
Podstawowe akty prawne	459
Wybrana literatura przedmiotu	461
Rozdział XI	
Podstawy publicznego prawa bankowego (K. Wojewoda-Buraczyńska)	463
§ 1. Definicja podstawowych pojęć	463
§ 2. Tworzenie i organizacja banków	467
§ 3. Czynności bankowe	471
§ 4. Narodowy Bank Polski	479
§ 5. Nadzór bankowy	483
Pytania kontrolne	484
Podstawowe akty prawne	486
Wybrana literatura przedmiotu	486
Rozdział XII	
Podstawy prawa dewizowego (W. Wójtowicz)	487
§ 1. Pojęcie i charakter prawa dewizowego	487
§ 2. Podstawowe pojęcia prawa dewizowego	491
§ 3. Charakter i rodzaje ograniczeń dewizowych	503
§ 4. Zezwolenia dewizowe	511
§ 5. Działalność kantorowa	513
§ 6. Ograniczenia dewizowe o charakterze nadzwyczajnym	514
§ 7. Kontrola dewizowa	519
§ 8. Podsumowanie	520
Pytania kontrolne	521
Podstawowe akty prawne	523
Wybrana literatura przedmiotu	523
Rozdział XIII	
Ochrona prawidłowości funkcjonowania finansów publicznych	525
§ 1. Naruszenie dyscypliny finansów publicznych (K. Wojewoda-Buraczyńska)	525
§ 2. Ogólne założenia odpowiedzialności za przestępstwa i wykroczenia skarbowe (W. Wójtowicz)	530
Pytania kontrolne	536
Podstawowe akty prawne	537
Wybrana literatura przedmiotu	537

PRZEDMOWA

Problematyka finansów publicznych oraz prawa regulującego tę sferę działalności państwa budziła zawsze zainteresowanie zarówno prawników, ekonomistów, jak i praktyków życia gospodarczego. Nabrała jednak szczególnego znaczenia w warunkach gospodarki rynkowej, członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w strukturach Unii Europejskiej i związanych z tym procesów dostosowywania naszego prawa – w tym także finansowego – do standardów europejskich. Prawo to ulega ciągłym zmianom, często pospiesznym, nie zawsze przemyślanym i nie zawsze zmierzającym we właściwym kierunku. Przepisy prawa finansowego są więc bardzo różnorodne, niestabilne, wywołują wiele wątpliwości i kontrowersji.

Skomplikowana materia prawnofinansowa stwarza również duże trudności studentom tych kierunków studiów, które mają związek z funkcjonowaniem gospodarki: ekonomii, administracji, prawa, zarządzania, bankowości, marketingu itp. Poznanie przynajmniej podstawowych instytucji i konstrukcji tego działu prawa jest jednak niezbędne dla wszystkich studentów wskazanych kierunków, niezależnie od tego, czy są to studia magisterskie, czy wyższe studia zawodowe.

Na rynku wydawniczym jest bardzo wiele publikacji z zakresu finansów publicznych i prawa finansowego. Jedne z nich mają charakter pogłębionych studiów, inne skierowane są przede wszystkim do praktyków i w związku z tym rezygnują z teoretycznego zaprezentowania instytucji prawnofinansowych. Wśród dostępnych publikacji są zarówno opracowania całościowe, jak i fragmentaryczne (częstkowe). Obszerność literatury dotyczącej finansów publicznych i prawa finansowego – wbrew pozorom – nie zawsze jest ułatwieniem dla studentów. Czasem bowiem powoduje pewne ich zagubienie i dezorientację.

Prezentujemy Czytelnikom dziewiąte, rozszerzone i uaktualnione wydanie podręcznika akademickiego, który – w założeniu – ma stanowić kompendium podstawowych wiadomości z dziedziny finansów publicznych i prawa finansowego, a jednocześnie być przewodnikiem po literaturze przedmiotu i aktach prawnych regulujących tę materię. Ma więc stanowić także pomoc w samodzielnym zdobywaniu dalszej, pogłębionej już wiedzy w tym zakresie.

Dziewiąte wydanie podręcznika uwzględnia stan prawny na dzień 31.08.2020 r. W stosunku do poprzedniego wydania treść podręcznika została uaktualniona, rozszerzona i uzupełniona.

Z natury rzeczy podręcznik jest skierowany przede wszystkim do studentów różnych kierunków studiów związanych z funkcjonowaniem gospodarki. Jesteśmy przekonani, iż będzie przydatny i zainteresuje także osoby działające w praktyce życia gospodarczego: przedsiębiorców i pracowników banków, administracji gospodarczej i finansowej, organów samorządowych. Dla tej grupy Czytelników może bowiem stanowić niezbędną pomoc w przyswojeniu i zrozumieniu podstawowych zagadnień z zakresu finansów publicznych i prawa finansowego.

Mamy nadzieję, iż przejrzysty układ podręcznika oraz przystępny język opracowania ułatwią wszystkim Czytelnikom poruszanie się w skomplikowanej materii finansów publicznych oraz w gąszczu przepisów prawnych regulujących tę materię.

W imieniu autorów
Wanda Wójtowicz

Lublin, sierpień 2020 r.

Rozdział I

POJĘCIE FINANSÓW PUBLICZNYCH I PRAWA FINANSOWEGO

§ 1. Pojęcie finansów publicznych

1. Termin „**finanse**” może być różnie rozumiany w ekonomii, prawie czy w języku potocznym, w którym utożsamiany jest najczęściej z posiadanymi zasobami pieniężnymi. W literaturze prawno-ekonomicznej można spotkać także różne poglądy związane z pojęciem, charakterem i funkcjami finansów¹.

W ujęciu ekonomicznym finanse oznaczają procesy gromadzenia i wydatkowania przez różne podmioty środków pieniężnych. Wynika z tego, że pojęcie finansów jest kategorią historyczną, ściśle związaną z istnieniem gospodarki towarowo-pieniężnej i instytucją pieniądza (z uwzględnieniem jego historycznego rozwoju). Finanse nie mogą istnieć w warunkach gospodarki naturalnej. W doktrynie, a także w różnych aktach prawnych występują również określenia niejako pochodne od terminu „finanse”, takie przede wszystkim jak:

- działalność finansowa,
- gospodarka finansowa,
- finanse publiczne.

2. Przez **działalność finansową** rozumie się najczęściej proces polegający z jednej strony na gromadzeniu środków pieniężnych, a z drugiej – na ich wydatkowaniu. Czynnici w tym zakresie mogą dokonywać zarówno podmioty prywatne (np. osoby fizyczne), jak i podmioty prawa publicznego (państwo, samorząd i ich jednostki organizacyjne).

**istota
działalności
finansowej
– prywatnej
i publicznej**

O ile działalność finansowa prywatnych podmiotów – oczywiście gdy nie narusza obowiązującego w państwie porządku prawnego – jest objęta sferą

¹ Por. m.in. T. Dębowska-Romanowaka [w:] *Prawo finansowe*, red. W. Wójtowicz, Warszawa 2000, s. 3–15; E. Chojna-Duch, *Polskie prawo finansowe. Finanse publiczne*, Warszawa 2007, s. 9–16.

prywatności (prywatna działalność finansowa), o tyle działalność finansowa podmiotów prawa publicznego powinna być jawna, szczegółowo uregulowana przez prawo i poddana odpowiedniej kontroli (publiczna działalność finansowa).

gospodarka finansowa a publiczna działalność finansowa

3. Gospodarka finansowa jest określana jako proces, który obejmuje nie tylko samo gromadzenie i wydatkowanie środków pieniężnych przez podmioty prawa publicznego, ale także całokształt różnych czynności prawnych i organizacyjnych, które służą temu procesowi. Można więc przyjąć, iż określenie „gospodarka finansowa” odnosi się do działalności finansowej prowadzonej przez podmioty prawa publicznego i w gruncie rzeczy pokrywa się z pojęciem publicznej działalności finansowej, a przynajmniej jest do niego zbliżone.

4. W bogatej literaturze ekonomicznej i prawnofinansowej można spotkać też pojęcie **finansów publicznych**. Ono także jest określane niejednolicie. Istniejące definicje dadzą się w gruncie rzeczy sprowadzić do dwóch grup.

ekonomiczne ujęcie finansów publicznych

Jedna grupa definicji doktrynalnych eksponuje w pojęciu finansów publicznych element ekonomiczny, uzupełniając go elementem prawnym. W tym ujęciu finansami publicznymi są zarówno zasoby publicznych środków pieniężnych (element ekonomiczny), jak i różne operacje dokonywane tymi środkami, a także wszelkie normy prawne regulujące takie operacje (element prawny). W omawianym ujęciu zakres pojęcia finansów publicznych jest zbliżony do zakresu pojęcia gospodarki finansowej.

prawne ujęcie finansów publicznych

Druga grupa definicji jako pierwszy wysuwa element prawny, ujmując finanse publiczne nie tylko w kategorii zjawiska ekonomicznego (gromadzenie i wydatkowanie środków pieniężnych), ale przede wszystkim jako część nauki prawa publicznego, a co za tym idzie – jako część prawa publicznego. W takim ujęciu finanse publiczne to w istocie gałąź prawa regulująca funkcjonowanie finansów publicznych.

brak legalnej definicji finansów publicznych

5. Warto zwrócić uwagę, iż obowiązująca obecnie ustawa o finansach publicznych² nie zawiera pełnej definicji finansów publicznych. W ustawie został jednak określony ich zakres³. Finanse publiczne obejmują bowiem procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, przy czym wskazano imiennie najważniejsze z nich (zostało użyte określenie „w szczególności”):

- gromadzenie dochodów i przychodów publicznych,
- wydatkowanie środków publicznych,

² Ustawa z 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869 ze zm.).

³ Zob. art. 3 u.f.p.

- finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa,
- zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne,
- zarządzanie środkami publicznymi,
- zarządzanie długiem publicznym,
- rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

6. Biorąc pod uwagę rozbieżności poglądów w literaturze prawnofinansowej i ekonomicznej, a także sformułowanie dotyczące pojęcia finansów publicznych zawarte w ustawie o finansach publicznych, można zaryzykować pogląd – oczywiście w dużym uproszczeniu – iż pojęcia publicznej działalności finansowej, gospodarki finansowej i finansów publicznych są do siebie zbliżone. Wszystkie trzy określenia odnoszą się do:

- procesów gromadzenia środków pieniężnych przez podmioty prawa publicznego,
- sposobów wydatkowania takich środków,
- funkcjonowania rozwiązań organizacyjnych służących procesowi gromadzenia i wydatkowania środków pieniężnych,
- stanowienia i stosowania prawa we wskazanym zakresie.

7. Z pojęciami działalności finansowej, gospodarki finansowej czy też finansów publicznych łączy się pojęcie **systemu finansowego**. Każdy „system” zakłada istnienie uporządkowanego – w sposób logiczny i celowy – zespołu instytucji, organizacji czy rozwiązań prawnych, a nie przypadkowy ich dobór. Podobne założenie towarzyszy pojęciu systemu finansowego. Można go określić jako całość funkcjonujących w Polsce uporządkowanych wewnętrznie instytucji prawnofinansowych, które regulują gospodarkę finansową. W takim znaczeniu można mówić o systemie finansowym państwa (jako całości), ale także o systemie finansowym samorządu terytorialnego.

8. Pojęcie systemu finansowego może się odnosić również do funkcjonowania innych niż państwo czy samorząd podmiotów. Stąd określenia typu: system finansowy przedsiębiorstw (państwowych), system finansowy banków, spółdzielczości czy ubezpieczeń. Rozwiązania prawne przewidziane w ramach tego rodzaju systemów finansowych, które można nazwać „częstkowymi” systemami finansowymi, ogniwami systemu finansowego czy też jego częściami, nie zawsze muszą stanowić element systemu finansów publicznych.

9. W gospodarce centralnie sterowanej – opartej na tzw. własności społecznej (najczęściej państwowej) środków produkcji – systemy finansowe banków, przedsiębiorstw państwowych czy ubezpieczeń stanowiły oczywiście elementy składowe (tzw. ogniwa) systemu finansowego państwa. Pojęcie to było wówczas odpowiednikiem używanego obecnie pojęcia systemu finansów publicznych.

**elementy
wspólne**

**istota systemu
finansowego**

**„częstkowe”
systemy
finansowe**

**system
finansowy
w gospodarce
centralnie
sterowanej
i rynkowej**

10. W warunkach gospodarki opartej na prawach rynku i na poszanowaniu własności systemy finansowe takich podmiotów jak banki, organizacje ubezpieczeniowe, spółdzielnie są tylko powiązane z systemem finansów publicznych poprzez różnorodne rozliczenia – np. przymusowe świadczenia pieniężne na rzecz państwa lub samorządu (podatki, opłaty) czy rozliczenia z tytułu uzyskanych dotacji. Nie można jednak uznać systemu finansowego takich podmiotów za część systemu finansów publicznych.

system finansów publicznych jako trzon systemu finansowego

11. Używane często w doktrynie określenie **system finansów publicznych** różni się pod względem zakresu od pojęcia **systemu finansowego**. Można przyjąć, że system finansów publicznych jest trzonem systemu finansowego. Może przybierać postać systemu finansowego państwa lub systemu finansowego jednostek samorządu terytorialnego. Nie wchodzi w skład systemu finansów publicznych wspomniane już systemy finansowe różnych podmiotów niebędących jednostkami sektora finansów publicznych⁴.

§ 2. Funkcje finansów publicznych

1. Znaczenie gospodarki finansowej (finansów publicznych) dla funkcjonowania każdego państwa, niezależnie od stopnia jego rozwoju, ustroju politycznego i gospodarczego czy znaczenia międzynarodowego, nie jest kwestionowane ani w praktyce, ani w doktrynie. Właśnie ze względu na istotną rolę finansów publicznych przypisuje się im różnorodne funkcje. Funkcje te były – i są nadal – różnie rozumiane w zależności od okresu historycznego, ustroju politycznego i gospodarczego, stopnia rozwoju poszczególnych państw itp.

cztery podstawowe funkcje finansów publicznych

W doktrynie⁵ najczęściej wskazuje się na cztery podstawowe funkcje finansów publicznych. Są to:

- funkcja fiskalna,
- funkcja stymulacyjna (bodźcowa),
- funkcja redystrybucyjna (rozdzielcza),
- funkcja informacyjno-kontrolna.

istota funkcji fiskalnej

2. Funkcja **fiskalna** finansów publicznych (publicznej działalności finansowej) łączy się z pobieraniem i gromadzeniem środków pieniężnych przez państwo po to, aby zrealizować zadania, jakie państwo ma do spełnienia. Dla swego istnienia i funkcjonowania państwo musi mieć do dyspozycji środki pieniężne. Oczywiście skala i rodzaje zadań, jakie państwo realizuje, mogą być różne

⁴ Na temat pojęcia sektora finansów publicznych zob. rozdział II, § 1.

⁵ Por. m.in. T. Dębowska-Romanowska [w:] *Prawo...*, red. W. Wójtowicz, s. 16–19; E. Chojna-Duch, *Polskie prawo...*, 2007, s. 27–31.

w zależności od ustroju, sytuacji gospodarczej, społecznej i politycznej. Funkcję fiskalną można uznać za najistotniejszą, pierwotną, realizowaną w ramach prowadzonej działalności finansowej przez państwo.

Można mówić o funkcji fiskalnej nawet w starożytności czy średniowieczu, gdy trudno było oddzielić finanse publiczne (finanse państwa) od finansów panującego władcy. Już wówczas nakładano na ludność różnego rodzaju ciężary – w tym także podatki – dla realizacji doraźnych celów, jak np. wyposażenie wojska czy prowadzenie wojny. W tym okresie trudno byłoby nawet mówić o innych – poza fiskalną – funkcjach prowadzonej działalności finansowej.

W warunkach ustroju socjalistycznego i gospodarki centralnie sterowanej fiskalna funkcja publicznej działalności finansowej była niedoceniana, lekceważona lub wręcz pomijana. Kojarzono ją bowiem z ustrojem kapitalistycznym, a tym samym uznano za relikwyt przeszłości na gruncie gospodarki opartej na uspołecznionych środkach produkcji.

W okresie przemian gospodarczych przypadających na lata 90. ubiegłego stulecia w państwach Europy Środkowej i Wschodniej – w tym również i w Polsce – przywrócono należyte miejsce funkcji fiskalnej. Uważa się ją obecnie za funkcję podstawową, tak oczywistą, że nie wymaga ona nawet szerszego uzasadnienia.

3. Funkcja stymulacyjna (bodźcowa) finansów publicznych bywa najczęściej utożsamiana z oddziaływaniem na poszczególne podmioty (np. ludność, przedsiębiorców, banki itp.) za pomocą obietnic korzyści finansowych (np. ulgi podatkowe) lub zagrożeń dolegliwościami finansowymi (np. restrykcyjne opodatkowanie dochodów osób fizycznych ze źródeł nieujawnionych), które są zawarte w różnych rozwiązaniach prawnofinansowych. Rozwiązania te (czyli instytucje prawnofinansowe) odgrywają rolę bodźców prawnofinansowych skierowanych do konkretnych grup adresatów. Mają pobudzać ich do określonych pożądaných działań (np. zwiększenia produkcji) lub też powstrzymać od zachowań niepożądanych (np. odsetki za nieterminową realizację zobowiązań publicznoprawnych).

istota funkcji stymulacyjnej (bodźce prawno-finansowe)

Funkcję stymulacyjną finansów publicznych można praktycznie dostrzec w różnych państwach i ich systemach finansowych. Można też zauważyć pewną odwrotnie proporcjonalną zależność między stopniem administracyjnej ingerencji państwa w życie gospodarcze a zakresem funkcji bodźcowej finansów publicznych.

W państwach o gospodarce centralnie sterowanej, opartej na państwowej własności środków produkcji, gdzie stosuje się administracyjno-nakazowe

Wanda Wójtowicz – profesor doktor habilitowana nauk prawnych, wieloletni pracownik naukowy Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II i Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach; autorka ponad dwustu pięćdziesięciu prac naukowych z zakresu prawa finansowego, zwłaszcza prawa podatkowego i dewizowego.

Andrzej Gorgol – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Zielonogórskiego, kierownik Katedry Prawa Administracyjnego i Finansowego UZ; radca prawny, autor licznych prac naukowych, ekspertyz z zakresu szeroko rozumianej problematyki prawa finansowego.

Artur Kuś – profesor doktor habilitowany nauk prawnych, profesor zwyczajny na Wydziale Prawa i Nauk Społecznych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach; sędzia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie; autor publikacji z zakresu prawa Unii Europejskiej, prawa celnego, konstytucyjnego, administracyjnego i podatkowego.

Paweł Smoleń – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, kierownik Katedry Finansów i Prawa Finansowego KUL; autor licznych prac naukowych z zakresu prawa finansowego.

Marek Tyrakowski – adiunkt w Katedrze Prawa Finansowego i Prawa Podatkowego Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie; autor prac naukowych z zakresu prawa finansowego, a w szczególności finansów samorządu terytorialnego.

Katarzyna Wojewoda-Buraczyńska – doktor nauk prawnych, adiunkt na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach; biegły sądowy przy Sądzie Okręgowym w Lublinie, specjalność: finanse, finanse publiczne; stały mediator sądowy, księgową; autorka prac naukowych z zakresu prawa finansowego, a w szczególności prawa podatkowego.

Podręcznik w przystępny sposób omawia zagadnienia: finansów publicznych, prawa budżetowego, finansów jednostek samorządu terytorialnego, prawa podatkowego (wraz z omówieniem poszczególnych podatków), prawa celnego, prawa bankowego, prawa dewizowego, a także naruszenia dyscypliny finansów publicznych, kontroli skarbowej oraz odpowiedzialności za przestępstwa i wykroczenia skarbowe.

Przejrzysty układ oraz pytania kontrolne ułatwią Czytelnikom przyswojenie zawartych w publikacji treści.

Książka zainteresuje nie tylko studentów, lecz także osoby działające w obszarze praktyki życia gospodarczego.

LEXOTEKA
więcej niż podręcznik

Poszukaj pozostałych podręczników
dostępnych online

www.lexoteka.pl

9788381879972 W09P01

ISBN 978-83-8187-997-2

9 788381 879972

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 69 ZŁ (W TYM 5% VAT)